

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a felperesnek a dr. László Ildikó Katalin ügyvéd által képviselt Gazdasági Versenyhivatal alperes ellen versenyügyben hozott közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt indított perében a Fővárosi Bíróságon 3.K.30.456/2008. számon indult és a Fővárosi Ítéltábla 2009. február 25. napján kelt 2.Kf.27.484/2008/7. számú jogerős ítélete ellen az alperes által 6. sorszámon benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán az alulírott napon megtartott nyilvános tárgyaláson meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.484/2008/7. számú ítéletét hatályában fenntartja azzal, hogy mellőzi a másodfokú ítélet indokolási részéből azt a megállapítást, hogy

- az alperes saját jogalkalmazási gyakorlatára határozatai indokolásában nem hivatkozhat,
- nem lehet a bírságösszegezésének alapja a jogsértő magatartás reklámköltsége,
- a korábbi jogsértések számát, mint szorzót a bírságösszegezésének meghatározásánál az alperes nem alkalmazhatja.

A felek a felülvizsgálati eljárás során felmerült költségeiket maguk viselik.

A le nem rótt 36.000 (azaz harminchatezer) forint felülvizsgálati illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen további felülvizsgálatnak helye nincs.

I n d o k o l á s

Az alperes a 2007. július 17-én indult versenyfelügyeleti eljárásában a felperesnek a 2007. március 26-a és 2007. április 27-e, valamint a 2007. július 16-a és 2007. augusztus 17-e közötti időszakban televíziós reklámban, óriásplakáton, kültéri plakáton és számlakivonaton megjelenő, hat termékéhez kapcsolódó betétlekötési akciójára vonatkozó kommunikációs kampány jogszerűségét vizsgálta, majd a 2007. december 14-én kelt Vj-114/2007/19. számú határozatában megállapította, hogy a felperes e kommunikációs kampánnyal a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított, azzal, hogy a hat termékéhez kapcsolódó betét lekötési akciójáról - az elérhető maximális kamat feltételeiről - nem,

illetve nem teljes körűen tájékoztatta a fogyasztókat, és azt hirdette, hogy "Az mindig a legjobb megtakarítási módot kínálja". A jogsértés miatt a felperest 132.000 forint bírság megfizetésére kötelezte. A határozat tartalmazta, hogy az alperes a bírság megállapítása körében a reklámköltségből indult ki. Értékelt körülményként hivatkozott arra, hogy a felperesi tájékoztatás csak részben volt jogsértő, a felperes a piac meghatározó szereplője, a fogyasztóknak kínált termék bizalmi jellegű, továbbá e körben jelölte a tájékoztatásokkal elért fogyasztói kör nagyságát, az elért piaci részesedés növekedésének mértékét, a jogsértéssel érintett időszak hosszát, valamint azt, hogy a reklámok rövid távon a felperes arculatának megítélését kedvező módon befolyásolták. Az alperes nyomatékosan súlyosbító körülményként értékelte, hogy az elmúlt években a felperes a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas magatartást tanúsított. Enyhítő, a bírság összegét csökkentő körülménynek tekintette, hogy a szerződés megkötését megelőzően ismertté válhatott az akciós kamat elérésének feltételrendszere. Utalt arra is, hogy a bírság megállapított összege alkalmas arra, hogy a felperest visszatartsa hasonló jogsértések elkövetésétől. A "Mindig a legjobb megtakarítási mód" kijelentés jogsértő voltának megállapításán túl szankció alkalmazását nem tartotta indokoltnak.

A felperes keresetében az alperes határozatának megváltoztatását és annak megállapítását kérte, hogy jogsértést nem követett el. Másodlagos kereseti kérelme a bírság összegének jelentős mértékű csökkentésére irányult, egyidejűleg állította, hogy az alperes a bírság összegének megállapítását határozatában nem indokolta, így döntése e körben megalapozatlan.

Az elsőfokú bíróság az alperes határozatát részben, a jogkövetkezmény alkalmazása tekintetében hatályon kívül helyezte és e körben az alperest új eljárásra kötelezte. Egyebekben a felperes keresetét elutasította, megállapítva, hogy a vizsgált kommunikációs kampány fogyasztók megtévesztésére alkalmas volt. A szankció alkalmazása körében a határozatot hiányosnak és megalapozatlannak minősítette.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes nyújtott be fellebbezést, melyben a felperes keresetének teljes elutasítását kérte. Állította, hogy határozatának a bírságra vonatkozó rendelkezései megfelelnek a Pp. 339/B.§-ában foglaltaknak.

A Fővárosi Ítéltábla jogerős ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel nem támadott rendelkezését nem érintette, fellebbezett rendelkezését helybenhagyta. Egyetértve az elsőfokú bírósággal megállapította, hogy az alperes határozatának indokolása hiányos, mert a határozat kizárólag az értékelt körülmények felsorolását tartalmazza, és nélkülözi az egyes körülmények

értékelésének levezetését. Általánosságban elfogadta, hogy egyes körülmények (így például a reklámozásra fordított költség) döntő súllyal figyelembe vehető, azonban szükségesnek tartotta ennek külön indokolását, és a reklámköltség üzleti titokként kezelésének feltüntetését, az adat titkosítására vonatkozó egyértelmű utalt. Nem fogadta el, hogy a reklámköltség általánosságban a bírság kiindulási alapja lehet. Megállapította, hogy az ismételt jogsértés súlyosító, vagy közömbös körülményként értékelhető, mert az egyedi eltérések különböző értékelést tesznek szükségessé. Nem fogadta el, hogy az ismételt jogsértések száma - külön törvényi rendelkezés hiányában - szorzótényezőként alkalmazható, és azt sem, hogy a szankcióalkalmazás körében az alperes saját gyakorlatára hivatkozhat.

Az elsőfokú bíróságnak új eljárásra vonatkozó útmutatását akként pontosította, hogy az alperesnek a felperes által ténylegesen elkövetett jogsértés súlyához, jellegéhez és a feltárt enyhítő, súlyosító körülményekhez igazodóan kell a bírság összegét megállapítani, elsődlegesen figyelembe véve a Tpv. 78.§ (3) bekezdésében meghatározott szempontokat. Értékelhetőnek tekintett olyan tényezőket is, amelyek az adott jogsértéshez relevánsan hozzátartoznak. Előírta az enyhítő, súlyosító nyomaték indokának közlését, az enyhítő és súlyosító körülmények egymásra gyakorolt hatásának bemutatását, a kiindulási alap, a számítási módszer és a tényezők meghatározását. Kiemelte, hogy az alperes szorzótényező alkalmazását külön indokolni köteles. Vizsgálandónak tartotta a korábbi, elmarasztaló határozatokat követően tanúsított felperesi jogsértő magatartásokat is.

A jogerős ítélet ellen az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, melyben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a felperes keresetének teljes elutasítását, illetve "az első vagy a másodfokú bíróság" új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Állította, hogy a jogerős ítélet sérti az 1996. évi LVII. törvény 78.§-át, és a Pp. 206.§ (1) bekezdését, valamint 221.§ (1) bekezdését. Álláspontja szerint a tényállást feltárta, az eljárási szabályokat betartotta, határozatából a mérlegelés szempontjai megállapíthatók, és indokolása okszerű volt, így a másodfokú bíróság tiltott felülmérlegelést valósított meg. Hivatkozott arra, hogy iratellenes az az ítéleti megállapítás, hogy a körülmények értékelését nem végezte el, holott súlyosító és enyhítő körülményre is utalt határozatában, és azt is megjelölte, hogy a bírság kiszámításánál a reklámköltségből indult ki. Előadta, hogy a 44 millió forintos reklámköltséget megszorozta hárommal, mely tényező a korábban elkövetett jogsértések és a felperes javára értékelt körülmények különbözeteként adódott. A konkrét számítás bemutatásának és a szorzó feltüntetésének elmaradását a reklámköltség üzleti titokká minősítésével magyarázta. Állította, hogy ha a jogerős ítélet elvárásai szerint indokolta volna döntését, akkor az üzleti titokként kezelt reklámköltség egyszerű

matematikai számítással kikövetkeztethető lett volna. A reklámköltség, mint bírságalap figyelembe vétele kapcsán saját bírságközleményére, az eddig folytatott gyakorlatára, az ügyfélegyenlőség elvére és a Tpvt. 78.§ (3) bekezdésére utalt. Vitatta, hogy olyan reklámköltséggel számolt, mely nemcsak a jogsértő reklámozáshoz kapcsolódott. A jóhiszemű pervitelt sértőnek tartotta, hogy a felperes a saját adatszolgáltatásának tartalmát vitatta és sérelmezte, hogy a bíróság nem kötelezte a felperest állításának igazolására. Álláspontja szerint jogszerű, hogy a bírság összege meghaladja reklámköltség összegét. Kifogásolta, hogy a Fővárosi Ítéltábla túlterjeszkedett felülvizsgálati jogkörén és "kvázi" saját bírságközleményt alkotott, és az alperesi jogalkalmazást általános érvennyel és elvi szempontból minősítette, holott arra hatáskörrel nem rendelkezik. Sérelmezte a bírságközleménnyel kapcsolatos ítéleti megállapításokat, különösen, hogy az Alkotmánybíróság a bírságközleményt nem minősítette alkotmányellenesnek és az a Tpvt. 78.§ (3) bekezdéssel összhangban tartalmazza a bírságolási alapelveket. Hivatkozott arra, hogy a korábbi jogsértések enyhítő körülménynek nem minősülhetnek, mivel a felperes két év alatt öt alkalommal követett el fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas magatartást. Állította, hogy a bírság kiszabásának célja a szankció mellett az elrettentés is, melyet a hazai és a nemzetközi joggyakorlat is elismer, ezért a másodfokú bíróság ismételt jogsértéssel kapcsolatos álláspontja ezzel ellentétes. Sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság csupán általános érvényű megállapításokat tett és az egyedi határozatra vonatkozó konkrét érvelését, indokait nem mutatta be, melyet súlyos jogszabálysértésnek minősített, különösen, hogy a jogkövetkezmények vonatkozásában meg kell ismételnie a versenyfelügyeleti eljárását, amelynek során korábbi gyakorlatát nem veheti figyelembe, és az új eljárásra adott útmutatás szerint kiindulási alapként nem számolhat a reklámköltséggel és nem alkalmazhatja a szorzó módszerét sem.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályban tartását kérte. Állította, hogy a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott jogszabályokat a jogerős ítélet nem sértette meg, mert a figyelembe vett szempontok világos és egyértelmű versenyjogi értékelése a határozatból nem tűnt ki.

A felülvizsgálati kérelem nagyobb - az ügy érdekét érintő - részében nem alapos.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 275.§ (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta és megállapította, hogy az nagyobb részben nem jogszabálysértő a felülvizsgálati kérelemben hivatkozottak szerint.

A jogerős ítélet nem sérti a Tpvt. 78.§ (3) bekezdését, a Pp. 206.§ (1) bekezdését és a Pp. 221.§ (1) bekezdését, mert a másodfokú

bíróság a versenyjogsértés esetén alkalmazandó bírságra vonatkozó jogszabályi rendelkezést az egyedi konkrét ügyben nagyobb részben helyesen értelmezte, a rendelkezésre álló peradatokat helytállóan értékelve megalapozottan vonta le következtetéseit és döntését megfelelően indokolta.

A Pp. 270.§ (2) bekezdése alapján a jelen felülvizsgálat tárgya a jogerős ítélet, mely az egyedi hatósági döntés törvényességéről való bírósági állásfoglalást tartalmazza. A Legfelsőbb Bíróság a konkrét egyedi határozatra vonatkozó másodfokú ítéleti megállapításokkal nagyjából egyet értett, mert az alperes a szankcióalkalmazás körében meghozott döntését kétségtelenül hiányosan indokolta, a feltüntetett körülmények jellegét és azok jellegének súlyát, egymásra gyakorolt hatását nem állapította meg, ezáltal e körülményeket ténylegesen nem értékelte, így döntésével nem támasztotta alá, hogy a Tpv. 78.§ (3) bekezdése szerinti követelménynek megfelelő, a jogsértéssel arányban álló büntetést alkalmazta. A Fővárosi Ítéltábla abban is helyesen foglalt állást, hogy az alperes mulasztását nem mentheti, hogy egy enyhítő és egy súlyosító körülményt nevesített támadott határozatában, mivel ezek a megállapítások sem tekinthetők a határozat elégséges megokolásának. Az alperes felülvizsgálati hivatkozása ellenére a határozat 40., 41. és 42. pontjából nem vezethető le, hogy az alperes - azon túl, hogy a reklámköltségből indult ki - pontosan mely körülmények és milyen szempontú értékelésével, vagy akár egyéb számítási módszer - így bírság alap és szorzó - alkalmazásával jutott-e el a 132.000.000 forint megállapításáig.

Tekintettel arra, hogy az alperesi határozat a bírság összegszerűségére vonatkozó részének lényegi hiányosságai az érdemi bírósági felülvizsgálat lehetőségét kizárták, a másodfokú bíróság is - a hiányosság feltárásán túl - csak általános érvényű, elvi megállapításokat és útmutatásokat tehetett, melyekkel a Legfelsőbb Bíróság nagyobb részben egyet értett.

E körben helyesen hivatkozott a Fővárosi Ítéltábla arra, hogy a Tpv. 78.§ (3) bekezdése példálózó felsorolást tartalmaz a bírság kiszabása során értékelendő körülményekről, mely rendelkezés nem zárja ki az egyedi jogsértéshez tartozó egyéb körülmények figyelembe vételét, és e jogi szabályozás szükségesség teszi az egyedi értékelés levezetését, mert az alperest valóban széles, de nem parttalan mérlegelési jogkör illeti meg, a döntési folyamat ellenőrizhetősége a valós bírósági kontroll feltétele.

Az alperes döntéshozatala során alapvetően a törvényeknek alárendelt, azonban - és ezt tévesen állapította meg a Fővárosi Ítéltábla - saját jogalkalmazási gyakorlatára is támaszkodhat, mivel a Tpv. 36.§ (6) bekezdése feljogosítja és kötelességévé is teszi a jogalkalmazás kiszámíthatóságának növelése érdekében saját

joggyakorlatának közlemény formában való közzétételére, kiadására, melynek megtörténte esetén az abban foglalt alapelvekhez az egyes döntéseknél igazodni köteles. A bírságközlemény sem mentesíti azonban az alperest azon törvényi kötelezettsége alól, hogy az egyedi hatósági határozatát konkrétan és az ügy sajátosságaira figyelemmel indokolja. Az alperes gyakorlatának megfelelően a bírság kiszámításánál kiindulhat a jogsértő magatartás a reklámköltségéből, azonban a reklámköltségként csak az a ráfordítás vehető figyelembe, mely a jogsértő magatartáshoz kapcsolódott. A reklámköltséggel kapcsolatos adatszolgáltatási hiba az ügyfélre akkor terhelhető, ha az alperes pontosan és világosan megfogalmazott kérdést tett fel, és a válaszból az adat nyilvánvaló téves, vagy hibás jellege nem állapítható meg.

A másodfokú bíróság helytállóan mutatott rá arra, hogy az ismételt jogsértés megítélése a közömbös és a felperes terhére rendkívüli nyomatékka bíró értékelési határon belül mozoghat, mely álláspontja összhangban áll a hazai és a nemzetközi gyakorlattal. Azzal is egyetért a Legfelsőbb Bíróság, hogy az ismételt jogsértés megállapításához nem szükséges az azonos tényállás, és az, hogy a kezdeményezett jogorvoslati eljárásban a közigazgatási perben eljáró bíróság jogerős ítélete már rendelkezésre álljon.

A másodfokú bíróság álláspontjával ellentétben nem jogsértő az "egy jogsértés=egy szorzó" elv alkalmazása, mivel arra a Tptv. kifejezett tilalmat nem tartalmaz, és a törvény a körülmények szabad értékelését teszi lehetővé. Hangsúlyozza azonban a Legfelsőbb Bíróság, hogy ez az elv a "bűnismétlés"-nek a jogsértés súlyának meghatározásánál kiemelt szerepet, meghatározó jelentőséget tulajdonít, mely elv alkalmazása csak akkor fogadható el, ha a korábbi és az új magatartás, annak tényállása, az értékelt - enyhítő és súlyosító - körülmények azonosságot mutatnak.

A bírság összegének számításával (szorzó alkalmazásával) történő megállapítása esetén az alperesnek a határozatban utalnia kell a szorzó alkalmazásának tényére, a szorzó mértékére, mert szükséges, hogy a mérlegelés helyessége utóbb e körben is ellenőrizhető legyen. Amennyiben az alperes üzleti titok körébe eső adattal számol, azt értékeli, akkor arra a titokvédelmi szabályok betartásával kell hivatkozni a határozatában, jelezve a számszerű adatok mellőzésének indokát. Az üzleti titok körébe eső adat felhasználása - ahogy erre a másodfokú bíróság is helytállóan utalt - az alperest nem mentesíti az indokolási kötelezettség alól, ugyanakkor a titokvédelmet igényelt ügyfél számára sem teremt lehetőséget a helyzettel való visszaélésre.

A fentiekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott okokból nem volt jogszabálysértő, ezért azt, annak egyes - a rendelkező részben

foglalt - az ügy érdemi megítélését nem befolyásoló téves megállapításait - mellőzve hatályában fenntartotta a Pp. 275.§ (3) bekezdése alapján.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati eljárásban felmerült perköltség viseléséről a Pp. 270.§ (1) bekezdésének rendelkezése folytán alkalmazandó Pp. 81.§ (1) bekezdése alapján rendelkezett, míg a felülvizsgálati illeték viseléséről - az ügy érdemét érintően sikertelen felülvizsgálat folytán és az alperes személyes illetékmentességére tekintettel - a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 14.§-a alapján határozott.

Budapest, 2009. december 2.

Dr. Kaszainé dr. Mezey Katalin sk. a tanács elnöke,
Kincső sk. előadó bíró, Dr. Sperka Kálmán sk. bíró

Dr. Tóth